

Unitat 1 L'accentuació

Observació

► Classifica les següents paraules agudes segons que portin accent obert o tancat:

sisè, ximpanzé, depèn, exprès, imprès, entén

Accent obert: _____

Accent tancat: _____

• Quina diferència trobes en la pronunciació de les e tòniques de cada grup?

► Classifica aquestes paraules en el quadre següent:

cançó, autògraf, arròs, atòmica, estómac, boirós, mòbil, afònica, góndola

	Accent obert	Accent tancat
Agudes		
Planes		
Esdrúixoles		

► Marca amb colors diferents les paraules que porten dièresi i les que no en porten:

paraigua, paraigües, quòrum, lingüista, Pasqua, qüestió

• Quines vocals segueixen la *u* quan aquesta vocal porta dièresi? _____

Activitats

Normes d'accentuació

Duen accent gràfic:

- Les **paraules agudes** que acaben en alguna de les terminacions següents: **a, e, i, o, u, as, es, is, os, us, en i in.**
- Les **paraules planes** que no acaben en cap de les terminacions anteriors.
- Totes les **paraules esdrúixoles.**

Tipus d'accent

- Les vocals **a, e oberta** i **o oberta** duen **accent obert** (ˊ).
- Les vocals **i, u, e tancada** i **o tancada** duen **accent tancat** (ˋ).

a) Paraules agudes amb o accentuada

- S'escriuen **amb accent tancat** la majoria de paraules.

Per exemple: *abreviació, acció, afectuós, calorós.*

- S'escriuen amb **accent obert**:

– Les paraules *això, allò, però, arròs...*

– Les paraules compostes acabades en **-ò** i **-òs**.

Per exemple: *semitò, rebò, anticòs, trencolòs.*

1. Accentua les paraules que calgui segons les normes d'accentuació i classifica-les:

El bacalla amb tomaquet, ben sucós, m'agrada moltíssim.

Prop de l'estació hi ha la farmàcia.

El mecànic ha arreglat el pneumàtic de l'autobus.

Les hortensies i les dalies del jardí de l'àvia estan florides.

Un camió carregat de pesols ha topat contra aquella bustia.

Quina comèdia va fer per menjar-se el broquil!

Agudes	Planes	Esdrúixoles

2. Accentua totes aquestes paraules agudes i classifica-les:

aixo, cigro, pero, rao, boto, verinos, allo, capgros, caloros, talo, carbasso, repos

Accent obert: _____

Accent tancat: _____

3. Accentua totes aquestes paraules planes i classifica-les:

proxim, fossim, correr, solid, estomac, mobil, proleg, docil

Accent obert: _____

Accent tancat: _____

4. Accentua totes aquestes paraules esdrúixoles i classifica-les:

colera, formula, polvora, cronica, memoria, tombola, colonia

Accent obert: _____

Accent tancat: _____

5. Accentua totes aquestes paraules agudes i classifica-les:

cafe, progres, vuite, japones, donare, tambe, veste, sete

Accent obert: _____

Accent tancat: _____

6. Accentua totes aquestes paraules planes i classifica-les:

fertil, textil, esser, debil, neixer, creixer, estimessim, telegraf, electric, cantessiu, centim, petal, autentic

Accent obert: _____

Accent tancat: _____

b) Paraules planes amb o accentuada

- S'escriuen amb **accent obert** la majoria de paraules. Per exemple: antibiòtic, apòstrof, còmic, mòbil.
- S'escriuen amb **accent tancat** les paraules *córner, córrer, estómac, fóssim*.

c) Paraules esdrúixoles amb o accentuada

- S'escriuen amb **accent obert** la majoria de paraules. Per exemple: afònica, atòmica, colònia, còmode.
- S'escriuen amb **accent tancat** les paraules *gón-dola, fórmula, pólvora...*

d) Paraules agudes amb e accentuada

- S'escriuen amb **accent obert** la majoria de paraules que acaben en **-è, -ès i -èn**. Per exemple: *cafè, anglès, comprèn*.
- S'escriuen amb **accent tancat**:
 - Les paraules *consomé* i *després*.
 - Alguns mots compostos. Per exemple: *gairebé, només*.
 - Algunes formes verbals. Per exemple: *sosté, cantés*.

e) Paraules planes amb e accentuada

- S'escriuen amb **accent obert** la majoria de paraules. Per exemple: *brètol, cèntim*.
- S'escriuen amb **accent tancat**:
 - Les paraules *cérvol* i *feréstec*.
 - Els verbs *créixer* i *néixer*.
 - Algunes formes verbals. Per exemple: *érem, féssiu*.

f) Paraules esdrúixoles amb e accentuada

• S'escriuen amb **accent obert** la majoria de paraules.

Per exemple: *aritmètica*, *ciència*.

• S'escriuen amb **accent tancat** les paraules *església*, *tèmpores*, *sénia*, *Dénia*...

7. Accentua totes aquestes paraules esdrúixoles i classifica-les:

comedia, *cervola*, *celebre*, *esglesia*, *etcetera*, *llemena*, *pacienza*, *ferestega*, *diferencia*, *materia*, *etica*, *ciencia*

Accent obert: _____

Accent tancat: _____

8. Classifica les paraules repetides de cada frase segons que portin o no portin accent. Després escriu el significat de cada paraula.

L'accent diacrític

• L'**accent diacrític** s'escriu en aquelles paraules que segons les regles d'accentuació no portarien accent, però cal distingir-les d'altres paraules que s'escriuen igual però tenen un significat diferent.

Per exemple:

– **bé** (adverbi) / **be** ('xai');

– **és** (del verb *ser*) / **es** (pronom);

– **mà** ('part terminal del braç') / **ma** (possessiu);

– **més** (adverbi de quantitat) / **mes** ('part de l'any', possessiu);

– **món** ('planeta Terra') / **mon** (possessiu);

– **què** (pronon interrogatiu) / **que** (pronon relatiu, conjunció);

– **sé** (del verb *saber*) / **se** (pronon);

– **sí** (afirmació) / **si** (condicional);

El febrer és el mes més curt de l'any.

El partit és previst per dimarts; però, si cal, es pot ajornar.

Us ho he dit sovint: no feu ús de la fotocopiadora!

«Què vols?», em preguntà aquella noia que despatxava.

La mare té les herbes per fer-se un te.

Amb accent	Sense accent
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

9. Escriu l'accent diacrític que falta en cada frase:

Quan son les nou em ve la son.

Encara he de pagar l'impost sobre bens immobles.

No se si saps que l'Andreu arribarà avui.

Es veu que aquell cavall negre es molt vell.

- Classifica les dues paraules repetides (amb accent i sense) de cada frase i escriu el significat de cada una:

Amb accent	Sense accent

– **són** (del verb *ser*) / **son** ('acte de dormir');
 – **té** (del verb *tenir*) / **te** ('infusió', lletra, pronom).
 • Algunes formes verbals porten **accent diacrític**. Per exemple: *són*, *té*.
 • L'**accent diacrític** s'acostuma a posar en la paraula de la parella que té la e o la o tancada. Per exemple:
 – *bé* (adverbi) / *be* ('xai');
 – *són* (del verb *ser*) / *son* ('acte de dormir').
Excepcions:
 Hi ha parelles en què s'accentua la e o la o obertes perquè en l'altra paraula aquestes vocals són àtones o obertes. Per exemple:
 – *pèl* ('filaments de la pell') / *pel* (*per* + *el*);
 – *sòl* ('superfície de la terra') / *sol* ('astre', 'sense companyia').

- De quina categoria gramatical són les paraules amb accent?

10. Escriu l'accent diacrític que falta en cada frase:

Recordo be que en el somni sortia un be.

Deu ser cert que li va costar Deu i ajuda acabar la tanca.

L'Antoni m'ha comentat que ja te te d'importació.

En aquesta finca el sol es molt fèrtil: hi toca molt el sol.

- Classifica les dues paraules repetides (amb accent i sense) de cada frase segons que les e o les o siguin obertes o tancades:

Tenen e/o oberta	Tenen e/o tancada

Com són les e i les o accentuades?

La dièresi

• La **dièresi** és el signe gràfic dels dos puntets que s'ha de posar damunt la **i** i la **u** en alguns casos:

– En situacions en què la **u** sol ser muda (*gue, gui, que, qui*), la dièresi marca que la **u** **s'ha de pronunciar**.

Per exemple: *aigües, pin-güí, pasqües, obliquitat*.

– En situacions en què la **i** o la **u** formarien diftong, la dièresi marca que no n'han de formar.

Per exemple: *agraïa, amoï-nar, reüll*.

• En alguns temps verbals dels verbs acabats en vocal + **-ir**, ens **estalviem la dièresi**:

– Quan, per les normes d'accentuació, **han de dur accent**.

Per exemple: *conduïem, agraïem*.

– En l'**infinitiu**: *conduir, agrair*.

– En el **gerundi**: *conduint, agraïnt*.

– En el **futur**: *conduïrem, agraïrem*.

– En el **condicional**: *con-duiria, agrairia*.

11. Fes el plural d'aquestes paraules i escriu la dièresi on calgui:

aigua– _____ Pasqua– _____

llengua– _____ beca– _____

obliqua– _____ figa– _____

ventríloqua– _____ crònica– _____

vaga– _____ barca– _____

12. Copia aquestes paraules separant-les per síl·labes i posa la dièresi en totes en el lloc corresponent:

agraia ► _____ beneit ► _____

oida ► _____ diurn ► _____

veina ► _____ peuc ► _____

coies ► _____ reull ► _____

13. Omple el quadre amb les formes del participi:

Infinitiu	Participi	
	Singular masculí	Plural femení
<i>agrair</i>	_____	_____
<i>substituir</i>	_____	_____
<i>envair</i>	_____	_____
<i>constituir</i>	_____	_____
<i>deslluir</i>	_____	_____

Jocs

1. Accentua correctament aquestes frases i després escriu dins de cada quadret el nombre que els correspon segons l'ordre de la conversa:

- ☐ Hola, Maria! Vens a buscar castanyes?
- ☐ Els meus pares son fora, pero els deixare una nota. Cap a quina hora arribarem?
- ☐ Porta una bossa de ma per anar-les-hi ficant i algun recipient per posar-hi mores, que tambe n'hi ha moltes. Com mes serem, mes en podrem collir.
- ☐ Quina casualitat! T'ha vingut d'un pel que no em trobes. Em canvio i vinc.
- ☐ Quina il·lusio! Fins ara!
- ☐ Cap a les quatre. La meva mare ha preparat un entrepa per a cada un.

2. En aquesta sopa de lletres hi ha deu paraules que han de dur dièresi. Busca-les i escriu-les correctament:

L	P	S	E	U	Q	S	A	P
L	I	X	C	P	K	T	G	X
U	E	N	B	Z	V	E	R	C
I	I	U	G	N	I	P	A	R
S	A	L	L	U	I	T	I	U
A	L	W	J	O	I	F	T	I
R	E	U	L	L	P	S	V	L
R	A	I	M	D	O	Q	T	L
E	P	A	I	G	U	E	R	A

a e i o u